

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 95 30, f: 01 478 98 77, e: ps-sds@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Ljubljana, 23.6.2017

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
Komisija za nadzor javnih financ

mag. Andrej Šircelj, predsednik

ZADEVA: Predlog za javno predstavitev mnenj o problematiki domnevnega pranja denarja in financiranja terorizma v Novi Ljubljanski banki d.d.

Na podlagi 46. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 - uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13) v poslanski skupini Slovenske demokratske stranke predlagamo, da se opravi javna predstavitev mnenj glede problematike domnevnega pranja denarja in financiranja terorizma v Novi Ljubljanski banki d.d.

Obrazložitev:

Preiskovalna komisija o ugotavljanju zlorab v slovenskem bančnem sistemu ter ugotavljanju vzrokov in odgovornosti za že drugo sanacijo bančnega sistema v samostojni Sloveniji (Preiskovalna komisija), je pri svojem delu odkrila primer domnevnega pranja denarja in financiranja terorizma v Novi Ljubljanski banki d.d. (NLB d.d.) v katero je bil vpleten še državljani Islamske republike Iran. Zoper to državo je Varnostni svet Organizacije združenih narodov (VS OZN) uvedel sankcije zaradi suma izvajanja nedovoljenih jedrskih aktivnosti. Prve sankcije je VS OZN uvedel že leta 2006, nanašajo pa se tudi na preprečevanje nudenja finančnih storitev, povezanih s spornim iranskim jedrskim programom ter strogim nadzorom nad poslovanjem vseh bank s sedežem v Iranu. Preiskovalna komisija je dokumente iz katerih izhaja sum pranja denarja in financiranja terorizma v obravnavo odstopila Komisiji Državnega zbora za nadzor varnostnih in obveščevalnih služb (KNOVS). Predsednik KNOVS mag. Branko Grims je v izjavi za medije povedal, da se je KNOVS seznanila s primerom, v katerem naj bi bila v letih 2009 in 2010 prek NLB d.d. oprana milijarda dolarjev. Šlo naj bi za nakazila ene od iranskih bank, ki je bila pod embargom OZN preko NLB d.d. na nekaj več kot 9000 naslovov. Takratno vodstvo NLB d.d. je po njegovih besedah takšno dogajanje ves čas zagovarjalo in celo oprostilo plačila za prilive na račune. Pri tem je poudaril, da zaradi tega dogajanja ni bil še nihče preganjan ali ovađen, zadevo se je skušalo prikriti, zgodba pa se je po njegovih besedah končala zaradi intervencije tujih bank, ki so opozarjale na spornost teh nakazil - poslale so tudi uradne proteste, tri banke pa so v delu, ki zadeva ta nakazila z NLB d.d. celo prenehale poslovati. Predsednik KNOVS mag. Branko Grims je opozoril tudi na visoke provizije, če se opravlja finančne transakcije za države, ki so pod embargom OZN. Te provizije naj bi pri vsoti milijarda dolarjev znašale od 50 milijonov pa vse tja do 300 milijonov dolarjev. In to veliko vsoto denarja naj bi nekdo protipravno pridobil.

Predlagatelji javne predstavitve mnenj o problematiki domnevnega pranja denarja in financiranja terorizma v Novi Ljubljanski banki d.d., smo zelo zaskrbljeni nad načinom oziroma potekom teh transakcij, če držijo navedbe medijev kako naj bi to potekalo. V spletnem portalu Požareport je bilo v članku z naslovom: *»Pranje milijarde skozi NLB. Policija pod Katarino Kresal je točno vedela, kaj počne Iranec, pa nič«* med drugim navedeno naslednje:

- *»Iranski državljani Iraj Farrokhzadeh, ki ima tudi britanski potni list, je v NLB odprl račun 12. decembra 2008, to je nekaj dni po tem, ko je vlado prevzel Borut Pahor, takrat predsednik Socialnih demokratov. Iranec je račune sprva odprl za dve svoji podjetji, Farrokh Ltd., s sedežem na Britanskih Deviških otokih, in Farrokhzadeh partnership Co., kmalu za tem pa še za dve drugi podjetji, Al Samaa Ltd. in GLS Service. Nekateri tuje banke, na primer švicarska UBS, so Irajju Farrokhzadehu in njegovim sodelavcem leta 2008 zaradi sumljivih transakcij zaprle transakcijske račune, takoj zatem pa so Iranci račune odprli pri NLB.*
- *Skozi NLB se je leta 2009 in 2010 (natančneje do 30. septembra 2010) prelilo 758.963.538 evrov sumljivega iranskega denarja. 92 odstotkov vseh nakazil je prišlo iz Export Development bank of Iran, ki je bila z uredbo Sveta EU umeščena na seznam pravnih oseb, zoper katere veljajo omejevalni ukrepi.*
- *Transakcije z računov NLB so se naprej opravljale v različnih valutah, tudi z japonskimi jeni in avstralskimi ali kanadskimi dolarji. Konverzije valut je opravljala kar NLB.*
- *Pri nakazilih v tujino z računov NLB se je začelo pojavljati kup reklamacij zaradi suma pranja denarja. Bilo jih je čez 400! Nekateri tuje banke so celo zavračale izvrševanje transakcij, toda slovenska državna banka NLB ni ukrepala.*
- *Iranec Iraj Farrokhzadeh je celo osebno prišel v poslovalnico NLB in za upravljanje z računi pooblastil drugega iranskega državljana. Na NLB pa so mu, pozor, še montirali proklik, da bo lažje posloval in lahko opravljal transakcije direktno iz Irana.*
- *Ko je sektor plačilnega prometa NLB s tujino identificiral probleme pri poslovanju (to je zavračanje transakcij tujih bank), je o tem opozoril poslovalnico za tuje osebe. Tam so potem preverili primer in ugotovili - da je poslovanje v skladu s poslovno dejavnostjo NLB.*
- *Še več, poslovalnica za tuje osebe je Irancu ponudila opustitev stroškov prilivne provizije in gradivo posredovala upravi banke, ki jo je takrat vodil Draško Veselinovič (LDS). Poslovalnica za tuje osebe je pri tem navedla, spet pozor, da gre za iransko družinsko podjetje, ki se ukvarja s trgovino na debelo in izdelki široke potrošnje?! Uprava banke pod vodstvom Veselinoviča je Iranca, to je bilo julija 2009, celo oprostila stroškov prilivne provizije, ki jih NLB sicer brez izjem zaračunava vsakemu slovenskemu državljanu ob vsaki transakciji ali plačilu vsake položnice!*
- *Sektor plačilnega prometa s tujino NLB je zoper takšno odločitev uprave banke (namreč, da se Iranca oprosti bančnih provizij) sicer pisno protestiral in to tudi sporočil upravi banke. Zraven so še zapisali, da je podan sum pranja denarja in celo financiranja terorizma, toda poslovalnica za tuje osebe je spet opravila analizo in ocenila, da suma pranja denarja - ni.*
- *Iz tujih bank so na sedež NLB prihajale nenavadne obrazložitve, saj številni prejemniki denarja sploh niso vedeli, zakaj prejemajo plačila. Poslovalnica za posle s tujimi osebami pa je vedno znova zagotavljala, da je poslovanje stranke, to je iranskega "družinskega podjetja", v skladu z njeno dejavnostjo.*
- *Vsaj tri tuje banke, nemška Commerzbank, brazilska Intesa San Paolo in britanska banka Barclays, so sistematično zavračale vse transakcije. In šele decembra 2010, zaradi številnih mednarodnih posegov (intervencij), je Banka Slovenije izdala sklep, da mora NLB nemudoma onemogočiti dostop do proklicka za vse iranske transakcijske račune.*

- *Finančni zneski, ki so se prek iranskih transakcijskih računov odlivali iz NLB v tujino, so bili nenormalno razpršeni, nameni nakazil pa so se glasili na nakupe umetnega gnojila, nakupe kozmetike, dediščine in podobno ...*
- *Transakcije dnevnih mednarodnih plačil prek teh iranskih podjetij skozi NLB so bile celo višje od dnevnega plačilnega prometa Krke.*«.

Predlagatelji javne predstavitve mnenj o problematiki domnevnega pranja denarja in financiranja terorizma v Novi Ljubljanski banki d.d., pa smo še bolj zaskrbljeni zaradi pasivnosti in neukrepanja pristojnih organov. Transakcijski račun s katerega so potekale sporne transakcije je bil odprt 12.12.2008. Urad za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma je Slovensko obveščevalno-varnostno agencijo (SOVA) o sumljivih transakcijah pri NLB d.d. uradno obvestil šele 12.8.2010, pa še to le z delnimi informacijami. Šele 24.11.2010 je SOVA o sumu pranja denarja in financiranja terorizma prek NLB d.d. obvestila predsednika države in vladne funkcionarje (predsednika vlade, notranjo ministrico, zunanjega ministra in finančnega ministra). Banka Slovenije (BS) je sklep o prepovedi poslovanja izdala 14.12.2010, uprava NLB d.d. pa ga je izpolnila šele 23.12.2010. Noben pristojni organ v tem času ni sprožil kakršnegakoli postopka ali pregona. Policija je v zvezi s tem navedla: »da so leta 2010 prejeli obvestilo in v letu 2011 še dve dopolnitvi prvotnega obvestila Urada za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, ki se je nanašalo na sumljive transakcije iranskega podjetja. Navedena obvestila je policija v okviru svojih zakonskih pooblastil preučila, pri čemer posredovani podatki in njihovo preverjanje niso dosegli ustreznega dokaznega standarda za začetek predkazenskega postopka, prav tako iz vsebine obvestil niso izhajali elementi nobenega uradno pregonljivega kaznivega dejanja«. Pri tem je pomenljivo tudi to, da naj bi bila SOVA o spornih transakcijah preko računa NLB seznanjena že leta 2009. Po poročanju tednika Demokracija naj bi francoska tajna služba tega leta začela poizvedovati o iranskem državljanu Irajju Farrokhzadehu, ki je v NLB odprl transakcijski račun s katerega so potekale sporne transakcije. Francoska tajna služba naj bi namreč ugotovila, da je bil s tega računa denar nakazan tudi agentom, ki so za Iran vohunili v podjetju Aerospace in na Mednarodni agenciji za jedrsko varnost.

V PS SDS zaradi vsega navedenega predlagamo, da se opravi javna predstavitev mnenj, v okviru katere želimo pridobiti mnenja, stališča in odgovore glede naslednjih vsebin:

- Ocena učinkovitosti obstoječe ureditve in sistema odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma;
- Ocena učinkovitosti obstoječe ureditve sodelovanja in usklajevanja notranjih služb zavezancev po Zakonu o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma pri izvajanju politike in aktivnosti boja proti pranju denarja in financiranju terorizma ter obveščanja pristojnih organov, kot na primer v primeru, ko imajo notranje službe različno mnenje ali gre za sum pranja denarja in financiranja terorizma;
- Ocena učinkovitosti delovanja in odgovornosti nadzornih institucij, ki nadzirajo zavezance po Zakonu o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma;
- Ocena učinkovitosti in sistema delovanja pristojnih organov, ko kljub opozorilom tujih organov in institucij o sumu pranja denarja in financiranja terorizma nihče od pristojnih organov ne ukrepa;
- Mnenje o individualni odgovornosti odgovornih oseb in funkcionarjev v upravi in nadzornem svetu NLB d.d., Banki Slovenije, Komisiji za preprečevanje korupcije, Uradu za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, Slovensko obveščevalno-varnostni agenciji, Vrhovnemu državnemu tožilstvu, Policiji in Vladi Republike Slovenije – predsednik vlade, ministrica za notranje zadeve, minister za pravosodje in minister za finance zaradi vpletenosti in opustitve dolžnega ravnanja v primeru suma pranja denarja in financiranja terorizma v NLB d.d.;

- Mnenje glede konkretnega primera suma pranja denarja in financiranja terorizma v Novi Ljubljanski banki d.d. (NLB d.d.) s strani državljanov Islamske republike Iran, predvsem z vidika odgovornosti, da je do tega sploh prišlo in posledic, ki jih bo imel ta primer na ugled Republike Slovenije, zaupanje v delovanje organov nadzora in pregona (policija, tožilstvo, varnostno obveščevalna služba, Urad za preprečevanje pranja denarja, Banka Slovenije), stabilnost in ugled slovenskega finančnega sistema in ustanov in samo NLB d.d.

V PS SDS predlagamo, da se za pripravo in izvedbo javne predstavitve mnenj o problematiki domnevnega pranja denarja in financiranja terorizma v Novi Ljubljanski banki d.d. zagotovi dovolj časa in da se opravi v veliki dvorani Državnega zbora.

Predlagamo tudi, da se na javno predstavitev mnenj poleg poslank in poslancev Državnega zbora povabi tako sedanje odgovorne osebe oziroma funkcionarje, kot tudi odgovorne osebe in funkcionarje, ki so svoje delo opravljali v letih 2009 in 2010 in sicer Vlade Republike Slovenije oziroma Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za finance, Policijo, Vrhovno državno tožilstvo, Slovensko obveščevalno-varnostno agencijo, Urad za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, Banko Slovenije, Komisijo za preprečevanje korupcije in člane uprave ter nadzornega sveta Nove Ljubljanske banke d.d.. Predlagamo, da se na javno predstavitev povabi tudi predstavnike Evropske komisije, ECB (Evropska centralna banka), Interpola (International Criminal Police Organization), Egmont Group (mednarodno združenje sorodnih organov - t.i. FIU – Financial Intelligence Units, ki se ukvarjajo s preprečevanjem in odkrivanjem pranja denarja), ZBS (Združenje bank Slovenije), Računskega sodišča Republike Slovenije, nosilce predmetov, ki se ukvarjajo s problematiko pranja denarja in financiranja terorizma na Fakulteti za varnostne vede, Pravni fakulteti in Ekonomski fakulteti oziroma predstavnike strokovne javnosti ter predstavnike zainteresirane javnosti, ki želijo o tej pomembni temi izraziti svoje mnenje.

S spoštovanjem,

Jože Tanko,
vodja poslanske skupine SDS